

med et displacement på 1500 tons eller derover;

eller

som omfatter 100 eller flere kampfly.

- f. Begrænsning af større flådeøvelser ved et loft på 50 kampskibe.
- g. Begrænsning af antal øvelsesdage pr. øvelse til 10-14 dage.
- h. Begrænsning af antal øvelser, der skal notificeres og som gennemføres af hver nation – også omfattende tilfælde hvor nationen deltager i fælles øvelser (joint exercises) – ved et loft på 6-8 øvelser pr. kalenderår.
- i. Forbud mod øvelser, der skal notificeres og som finder sted i zoner med intens skibsfart og fiskeri såvel som i stræder af international betydning.
- j. Medtagelse af informationer om flådeaktiviteter i årlige kalendere dækkende militære aktiviteter, der skal notificeres i et omfang, som bestemt i relevante bestemmelser i Stockholm dokumentet.
- k. Indgåelse af en aftale omfattende forholdsregler til imødegåelse af episoder på havområdet og i luftrummet omsluttende Europa.

5. Generelle kommentarer til begrænsende foranstaltninger og baggrunden for de vestlige positioner

NATO alliancen er en maritim alliance mellem vestlige nationer på begge sider af det Nordlige Atlanterhav. Overfor NATO står fastlandsalliancen Warszawapagten. NATO alliancens maritime karakter bunder i nationernes afhængighed af fredeligt og uhindret at kunne besejle oceanerne med vigtige handelsinteresser for øje og i spænding eller krig at kunne udnytte havet som transportvej for de allierede forstærkninger og forsyninger, som er en forudsætning for alliancens forsvarsplaner for Vesteuropa. Trods den senere tids udvikling i øst-vest forholdene har intet ændret ved dette faktum. Disse grundlæggende forskelle afspejles klart – og næppe overraskende – i holdningerne til sømilitære foranstaltninger.

Den geostrategiske asymmetri er fortsat sammen med de politiske, alliancemæssige og øko-

nomiske karakteristika de forhold, der tydeligst tegner interesseforskellene mellem NATO og WTO. Sovjetunionen er den dominerende landmagt på det europæiske kontinent, landfast med sine allierede i en geografisk enhed. USA er den anden supermagt i øst-vest balancen, men adskilt fra sine vestlige allierede af det 6000 km brede Nordatlantiske Ocean, hvorefter alliancen har sit navn.

Hvor WTO kan fremføre sine styrker mod alliancernes indre grænser – koldkrigens jerntæppe – ad sikre indre ruter over land, er NATO afhængig af transport over lange og sårbare luft- og søveje. Tilsvarende forløber de indre handelsveje mellem WTO landene over land, hvor den vestlige verden er afhængig af transport af råstoffer og forarbejdede handelsvarer over oceanerne. Som følge af Sovjetunionens globale status er dens flåde ligesom den amerikanske flåde spredt over alle oceanerne, hvori mod de vesteuropæiske flådemagter normalt opererer deres flåder i et mere lokalt mønster.

I modsætning til WTO har de vestlige nationer således en fundamental afhængighed af skibsfart i fred såvel som krig. NATO's forbindelser over havet har samme vitale betydning for de vestlige nationer som jernbane- og vejforbindelserne har for WTO landene, hvor ca. 75 pct. af forstærkningerne til den europæiske skueplads antageligt kan fremføres med jernbane. NATO skal påregne at flytte ca. 90 pct. af samtlige forstærkninger over havet og skal i givet fald skulle beskytte 700-800 militære skibsladninger om måneden og totalt overføre mere end 16 millioner tons udrustning fra USA til Europa indenfor de første 180 dage af en konflikt. Endvidere kommer luftbåren overførsel af 1,5 millioner soldater til hurtig forstærkning af Europa. Yderligere presser den kommercielle trafik sig på, og europæiske havne anløbes i fredstid hver måned af omkring 1500 handelsskibe. I dag er den vestlige verden i stadig stigende omfang afhængig af tilførsel af råstoffer fra alle dele af kloden, hvorimod WTO – især ved Sovjetunionens råstofreserver – stort set er selvforsynende.

Disse kendsgerninger medfører, at de 2 alliancer har markant forskellige missioner for de-